

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 03.09.1997, sp. zn. 2 Tzn 60/97, ECLI:CZ:NS:1997:2.TZN.60.1997.1

Číslo: 13/1998

Právní věta: Trest vyhoštění představuje závažný zásah do svobody pohybu a pobytu zaručené v čl. 14 Listiny základních práv a svobod, který může být zvláště citelný u osob, jež sice nejsou občany České republiky ani zde nemají postavení uprchlíka, ale jsou určitým způsobem vázány k území České republiky, kde prožily převážnou část svého života. Trest vyhoštění je proto možno uložit v takových případech, jen když to osobní poměry obviněného, zejména jeho rodinné vztahy a osobní vazby k určitému místu v České republice, nevylučují. Jen tak je možné zajistit, aby uložený trest nebyl nepřiměřeným zásahem do jeho života a neodporoval zásadám vyjádřeným v článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (č. 209/1992 Sb.), který zajišťuje právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.09.1997

Spisová značka: 2 Tzn 60/97

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Trest vyhoštění

Předpisy: 2/1993 Sb. čl. 14 209/1992 Sb. čl. 8 ve znění protokolů č. 3
5 a 8

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 25. 11. 1996 sp. zn. 1 T 65/96 a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným trestním příkazem Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 25. 11. 1996 sp. zn. 1 T 65/96 byl obviněný R. Ž. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 2. 5. 1996 kolem 11.15 hodin v Nýřanech, v Komerční bance, a. s., pobočka Plzeň, expozitura Nýřany, odcizil bankovku 500 DM v hodnotě 9065 Kč, položenou na přepážce, ke škodě H. G., a za to byl odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců. Podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro výkon uloženého trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 57 tr. zák. mu byl dále uložen trest

vyhoštění. Uvedený trestní příkaz nabyl právní moci dne 25. února 1997.

Proti tomuto trestnímu příkazu podala ministryně spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněného R. Ž. V jejím odůvodnění uvedla, že napadeným trestním příkazem byl porušen zákon v neprospěch obviněného R. Ž. v ustanovení § 314e odst. 2 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 57 tr. zák. Toto ustanovení taxativně vypočítává tresty, které lze uložit trestním příkazem. Trest vyhoštění v tomto výčtu uveden není, a pokud Okresní soud Plzeň-sever zamýšlel obviněnému uložit tento druh trestu, měl ve věci nařídit hlavní líčení.

V závěru stížnosti pro porušení zákona proto ministryně spravedlnosti České republiky navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že trestním příkazem Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 25. 11. 1996 sp. zn. 1 T 65/96 byl porušen zákon ve shora uvedených ustanoveních v neprospěch obviněného R. Ž., dále podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil, a poté aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl v neprospěch obviněného R. Ž. porušen.

Nejvyšší soud České republiky v rámci své revizní přezkumné povinnosti především zjistil, že v přípravném řízení bylo postupováno v souladu se zákonem tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, přičemž byla dodržena všechna ustanovení, jejichž smyslem je zajistit plné uplatnění práv obhajoby. Proto Okresní soud Plzeň-sever nepochybil, když podle jeho názoru byl skutkový stav spočívající v tom, že obviněný dne 2. 5. 1996 kolem 11.15 hodin odcizil bankovku v hodnotě 500 DM, což odpovídá 9065 Kč, položenou na přepážce Komerční banky, a. s., pobočky Plzeň, expozitura Nýřany, ke škodě H. G., spolehlivě prokázán opatřenými důkazy (§ 314e odst. 1 tr. ř.).

Okresní soud Plzeň-sever však pochybil ve výroku o trestu, když odsoudil obviněného R. Ž. nejen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, pro jehož výkon ho zařadil do věznice s ostrahou, ale i k trestu vyhoštění. Ustanovení § 314e odst. 2 tr. ř. vypočítává tresty, které lze uložit trestním příkazem, a trest vyhoštění v tomto taxativním výčtu není uveden. Pokud ho i přesto okresní soud v napadeném trestním příkazu uložil, porušil zákon v ustanovení § 314e odst. 2 tr. ř., neboť tento druh trestu nelze trestním příkazem uložit.

Proto v případě, kdy soud zvažuje uložení trestu vyhoštění, musí ve věci nařídit hlavní líčení. V posuzované věci pak bylo před uložením tohoto trestu ještě třeba zjišťovat, zda obviněnému, který není občanem České republiky a je státním příslušníkem Slovenské republiky, nebylo přiznáno postavení uprchlíka, resp. o toto postavení nepožádal, zvláště, když z jeho výpovědi vyplývá, že se prokazoval průkazem o povolení k pobytu pro cizince. I když zásadně není vyloučeno, aby trest vyhoštění byl uložen občanu Slovenské republiky, který byl dříve československým občanem, je třeba zvažovat i přiměřenost tohoto trestu z hlediska obecných ustanovení § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák., jež stanoví obecná hlediska rozhodná pro určení druhu a výměry trestu. Konkrétně nelze přehlédnout povahu a charakter trestné činnosti obviněného, která v posuzovaném případě nebyla nějak mimořádně závažná, neboť obviněný využil k páčání majetkové trestné činnosti se škodou v celkové výši 9065 Kč příležitost, která se mu naskytla tím, že poškozený H. G. ponechal bankovku 500 DM ležet bez dozoru u přepážky expozitury uvedené banky. Dále je třeba zvažovat i osobní poměry obviněného, kdy je třeba přihlížet i ke skutečnosti, že obviněný byl občanem bývalé České a Slovenské Federativní Republiky, přičemž od mládí žil v Plzni, kde navštěvoval nejprve základní školu a později i zvláštní školu. Od té doby se v podstatě stále zdržoval na území České republiky. Proto je třeba zjišťovat a posuzovat i jeho osobní a rodinné vazby, včetně té skutečnosti, že podle jeho údajů v České republice žijí i jeho rodiče a někteří sourozenci.

Trest vyhoštění představuje závažný zásah do svobody pohybu a pobytu zaručené v čl. 14 Listiny základních práv a svobod, který může být zvláště citelný u osob, jež sice nejsou občany České republiky ani zde nemají postavení uprchlíka, ale jsou určitým způsobem vázány k jejímu území. U takových osob bude trest vyhoštění právě vzhledem k jejich osobním poměrům podstatně citelnější než u obviněných, kteří nemají k České republice žádné osobní či rodinné vazby a jejichž jednorázový nebo krátkodobý pobyt jim slouží jen k páčání trestné činnosti. Vzhledem k těmto skutečnostem je možno trest vyhoštění uložit jen v případech, v kterých to nevyklučují osobní poměry obviněného, zejména jeho rodinné vztahy a osobní vazby k určitému místu v České republice, kde prožil převážnou část svého života. Jen tak je možné zajistit, aby uložený trest nebyl nepřiměřeným zásahem do jeho života (srov. č. 4/1996 Sb. rozh. tr.). Jen takové rozhodnutí je pak v souladu i s článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (sdělení č. 209/1992 Sb.), který zajišťuje právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva čl. 8 odst. 2 uvedené

Úmluvy připouští zásahy státních orgánů do chráněných práv, jestliže to je v souladu se zákonem a v demokratické společnosti nezbytné v zájmu veřejné bezpečnosti a předcházení zločinnosti, jakož i ochrany práv a svobod jiných. Nicméně jejich rozhodnutí v této oblasti, v míře dotýkající se práva chráněného článkem 8 odst. 1 Úmluvy, musí být přiměřená sledovanému legitimnímu účelu, tj. jinými slovy řečeno, útok na rodinný život, který z případně uloženého trestu vyhoštění vyplývá, nesmí být excesem ve vztahu k veřejnému zájmu, který má být chráněn, a musí být přiměřený sledovanému legitimnímu cíli (srov. rozsudek ve věci Berrehab, 1988, A 138 a rozsudek ve věci Beldjoudi 1992, A 234-A).

Z těchto důvodů Nejvyšší soud České republiky vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že byl porušen zákon v ustanovení § 314e odst. 2 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 57 tr. zák. v neprospěch obviněného R. Ž. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. pak tento trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 25. 11. 1996 sp. Zn. 1 T 65/96 zrušil. Současně zrušil i všechna další rozhodnutí, která na zrušený trestní příkaz obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V návaznosti na to podle § 270 odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu Plzeň-sever přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V dalším řízení se musí Okresní soud Plzeň-sever při úvahách, jak je třeba dále postupovat a zda je třeba obviněnému R. Ž. uložit trest vyhoštění, řídit shora uvedenými zásadami a náležitě zjistit jeho osobní a rodinné poměry se zaměřením na rozhodnutí o uvedeném trestu. Jak vyplývá ze spisu, nebyly dosud v tomto směru opatřeny potřebné důkazy, když je možno vycházet jen z údajů, které uvedl ve své výpovědi ze dne 2. 5. 1996 sám obviněný, aniž by tyto údaje byly jakýmkoli způsobem ověřovány. Zpráva Úřadu městského obvodu Plzeň 3 ze dne 14. 5. 1996 uvádí jen zjištění, že obviněný R. Ž. nebyl tímto Úřadem projednáván pro některý z přestupků uvedených v zákoně č. 200/1993 Sb. Dále byly ve věci ještě opatřeny opisy z evidence rejstříku trestů jak České republiky, tak i Slovenské republiky. Je proto třeba, aby Okresní soud Plzeň-sever v souladu se závěry tohoto rozhodnutí doplnil dokazování k osobním a rodinným poměrům obviněného R. Ž. tak, aby mohl v této věci znovu rozhodnout, a to včetně případného uložení trestu vyhoštění.